

2020-10-02

Vilhelmina kommun
Kommunstyrelsen
912 81 Vilhelmina

Direktiv för utredning av förtroendemannaorganisationen mandatperioden 2022-2025

Kommunstyrelsens arbetsutskott har överlämnat en begäran till de politiska partierna som ingår i fullmäktige innevarande mandatperiod med önskemål om synpunkter på de direktiv som fullmäktige ska fastställa att gälla för den blivande förtroendemannaberedningen. Med anledning härav vill Socialdemokraterna och Centerpartiet i Vilhelmina lämna följande synpunkter.

Den nu pågående mandatperioden har med all önskvärd tydlighet visat att strikta och tydliga politiska besked är nödvändiga för att klara en försvarlig kommunal verksamhet med en ordnad kommunal ekonomi. Vilhelmina kommun har under ett antal år uppvisat en tilltagande försvagad ekonomi och de analyser som genomförts, visar att kommunen i förhållande till sin storlek och belägenhet har en för ”stor kostym”. Genomgripande åtgärder krävs för att komma till rätta med de ekonomiska problemen. Detta har troligen sin grund i att nödvändiga strukturella åtgärder inte har kunnat genomföras under senare år då problemen börjat uppmärksammas främst ifråga om försvagad ekonomi. Ett redan relativt högt skatteuttag har i princip förhindrat inkomstförstärkningar genom skattehöjningar och då återstår i princip bara åtgärder syftande till att sänka kostnaderna i olika kommunala verksamheter.

En av de frågor som rests under innevarande mandatperiod är hur en förändrad politisk organisation skulle kunna bidra till positiva förändringar ifråga om försvarlig kommunal verksamhet parat med en över tiden balanserad kommunal ekonomi. I tider med knappa ekonomiska resurser, tenderar samsynen om nödvändiga kostnadsbesparande åtgärder att vara svag. Bevakningen av det egna ansvarsområdets resurser tenderar att prioriteras framför gemensamma beslut om övergripande strukturella åtgärder. Debatten om bl. a skolans verksamhet visar på de svårigheter som ligger i att para en stramt hållen kommunal ekonomi med önskad tillstånd i den viktiga verksamhet som bedrivs för barn och ungdomar.

Socialdemokraterna och Centerpartiet anser att kommunens alla verksamheter ska styras och inriktas utifrån politiskt och demokratiskt fattade beslut. Vi vill principiellt markera att den politiska styrningen genom demokratiskt fattade beslut i fullmäktige alltid ska vara prioriterad och de förtroendevaldas medverkan ska vara en självklar del i forandet av den kommunala verksamheten. Vi kommer aldrig att acceptera att angelägna och för medbor-

garna viktiga beslut ska tas av anställda i kommunen. Dessa ska vara förbehållna de förtroendevalda i fullmäktige och i de nämnder som anförtrotts ledningen av olika verksamheter.

Redan under den beredning som låg till grund för beslut om den politiska organisationen under innevarande mandatperiod, diskuterades frågan om att avveckla den traditionella nämndorganisationen och ersätta den med att kommunstyrelsen skulle förstärkas med ytterligare ledamöter och att därigenom skapa utrymme för utskott inom styrelsen med viss specialisering mot skola och socialtjänst samt för planering och ekonomi. Vi anser att tiden nu är mogen för att mera aktivt ta ställning till en sådan modell inte främst för att spara pengar i den politiska organisationen, utan för att grunda en berednings- och verkställighetsordning som med kraft kan driva på i den omställning som krävs i kommunen för att långsiktigt klara kommunens åtaganden med en ekonomi i balans.

Under mandatperioden har förslag lagts fram om sänkta arvoden och ett sänkt partistöd. Vi är inte särskilt tilltalade av sådana förslag som snarast har mera symboliskt värde än inriktade på att sänka kommunens kostnader. Vi ser även att de politiska partierna i Vilhelmina har svårt att rekrytera och behålla personer på invalda poster i styrelser och nämnder och ser inte att detta skulle bli lättare genom att försämra förutsättningarna för att bedriva politiskt arbete. Vi förordar en politisk organisation med ledamöter som ges både praktiska och ekonomiska förutsättningar att verkligen engagera sig i för kommunen och medborgarna viktiga frågor. Oavsett detta så bör ändå en översyn ske av arvodes- och ersättningsreglerna för de förtroendevalda liksom det viktiga partistödet till de partier som är representerade i fullmäktige.

Socialdemokraterna och Centerpartiet vill sammanfatta partiets synpunkter på beredningsdirektiv med följande förslag.

- Antalet ledamöter i fullmäktige bör analyseras med utgångspunkt i de erfarenheter som vunnits hitintills, varvid bör beaktas rimliga möjligheter även för mindre partier att vara representerade samt i övrigt med beaktande av möjligheterna att en försvarlig geografisk täckning blir möjlig.
- En modell med enbart kommunstyrelsen med specialiserade utskott och en myndighetsnämnd bör allvarligt prövas med beaktande av att en sådan modell ger tillräcklig bredd och förmåga att verka i en krympande kommunal ekonom men med behållet ansvar för försvarlig omfattning och kvalitet på främst de lagstadgade kommunala verksamheterna. Beredningen ska också belysa konsekvenserna av att viss kommunal verksamhet redan nu bedrivs via bolag och andra som kan komma att överföras i bolagsform innan eller under kommande mandatperiod.
- Översyn av reglerna för arvoden och ersättningar till de förtroendevalda med starkt fokus på att finna rimliga nivåer och villkor för att människor med olika erfarenheter och yrkesbakgrund kan vara representerade. Särskilt bör en diskussion ske kring möjligheterna och konsekvenserna av ersättarnas tjänstgöring/närvaro och ev. ersättningar.
- Partistödet bör ses över med inriktning på att möjliggöra för etablerade politiska partier i kommunen att bedriva informations- och utbildningsverksamhet med tydligt fokus på vikten av stabila demokratiska processer. Partistödets utformning och

regler måste vara utformade på sådant sätt att de medel som kommunen anslår här till, ska användas på lokal nivå och inte, som delvis redan nu sker, överförs till distrikts- och/eller nationell nivå för att bekosta partiernas mera övergripande organisation och verksamhet.

- Beredningen ska lägga fram förslag till reglementen och arbetsordningar som krävs i de organ som föreslås och särskilt då den som gäller fullmäktige.
- Fullmäktiges ställning ska vara stark och fullmäktiges roll bör ytterligare stärkas genom till exempel förslag om tillfälliga eller mera permanenta fullmäktigeberedningar. Antalet fullmäktigesammanträden bör också ses över.
- Samarbetet med andra kommuner bör i översiktligt belysas med utgångspunkt i de regelverk och den lagstiftning som möjliggör ett sådant samarbete.
- Anslutning till den gemensamma överförmyndarnämnden i Södra Lappland bör undersökas och förslag lämnas om ev. tillträde.
- Beredningen bör också medges lägga fram egna förslag uppkomna under beredningsarbetet.
- Generellt ska gälla att beredningen så långt möjligt ska beräkna kostnaderna för de förslag som läggs fram.
- Vi förutsätter att den blivande beredningen ges tillräckligt administrativt stöd och tillräckliga ekonomiska resurser i övrigt för att fullgöra sitt uppdrag. Beredningen ska ges mandat att tillkalla anställda i kommunen för information och upplysningar inför beredningen liksom att också kunna beställa underlag och utredningar från den kommunala förvaltningen. Dessa uppdrag och beställningar bör samordnas via kommunchefen. Då omfattningen av beredningens arbete bedöms bli av ungefär samma omfattning som 2017, bör nivån på anslagsanvisningen kunna bedömas med vägledning av de kostnader som uppstod vid den förra beredningens arbete.
- Antalet ledamöter i beredningen förslås bli elva med samtliga partier representerade med en ersättare från vart och ett av dessa partier. Fördelningen av antalet ledamöter för vart och ett parti bör spegla styrkan i fullmäktige. Valberedningen förutsätts lägga fram förslag till ledamöter i beredningen samt också förslag om vem som ska leda denna beredning.
- Beredningen ska lämna en delredovisning till kommunfullmäktige hösten 2021 angående en ev. ny politisk modell. En slutrapport ska presenteras fullmäktige våren 2022 för att underlätta partiernas och förvaltningens förberedelser inför mandatperiodstarten oktober 2022.

SOCIALDEMOKRATERNA och CENTERPARTIET I VILHELMINA

Andreas Eliasson
ordförande (S)

Mattias Ihrström
Ordförande (C)